

ТРИДЕСЕТ И ОСМО НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Комисия по икономическата политика

1154 п 1
✓
/

СТ А Н О В И Щ Е

по конституционно дело No 27/1998 г.

за установяване на противоконституционността на §6, ал.6 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за преобразуване и приватизация на държавни и общински предприятия, създадена с §33, т.1, б.“в“ от Закона за изменение и допълнение на Закона за преобразуване и приватизация на държавни и общински предприятия (Обн., ДВ, бр.39 от 1998 г.)

Уважаеми госпожи и господа конституционни съдии,

С определение от 24 септември 1998 г. по конституционно дело No 27/1998 г. Конституционният съд е допуснал за разглеждане по същество искането на главния прокурор за установяване противоконституционност на нормата на §6, ал.6 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за преобразуване и приватизация на държавни и общински предприятия, създадена с §33, т.1, б.“в“ от Закона за изменение и допълнение на Закона за преобразуване и приватизация на държавни и общински предприятия (Обн., ДВ, бр.39 от 1998 г.). Със същото определение като страна по делото е конституирано Народното събрание.

В искането на главния прокурор се поддържа, че нормата на §6, ал.6 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за преобразуване и приватизация на държавни и общински предприятия (ЗППДОП) в частта ѝ относно думите „както и в случаите на взето решение за приватизация“ е противоконституционна. Според него са нарушени чл.4, ал.1 и чл.17, ал.1, 3 и 5 от Конституцията. Ако правото на собственост е било породено преди влизане на нормата в сила, нормата е противоконституционна, защото отрича възникнали вещни права. Ако вещно право не е възникнало, се отнема възможността на собствениците или техните правоприменители да изберат един от начините на обезщетение, с което се накърнява частната собственост. Нормата на §6, ал.6 обезсмисля и §6, ал.1 от Преходните и заключителните разпоредби на ЗППДОП, законът е неясен, което противоречи на прогласения в Конституцията принцип, че Република България е правова държава.

Искането на главния прокурор е неоснователно.

1. Ако правото на собственост в идеални части е възникнало преди влизане на §6, ал.6 в сила, то не се засяга. **Нормата на §6, ал.6 няма обратно действие.** Според чл.14, ал.1 от Закона за нормативните актове (Обн., ДВ, бр.27 от 1973 г., изм., бр.65 от 1995 г.) „обратната сила на нормативен акт може да се даде само по изключение, и то с изрична разпоредба“. Подобно изрично правило §6, ал.6 не съдържа.

2. Действително атакуваната от главния прокурор норма ограничава възможностите за обезщетяване на собствениците и техните наследници. Това не означава обаче, че нормата на §6, ал.6 е противоконституционна.

Най-напред, **правото на обезщетяване не е още упражнено, съсобственост не е възникнала**, поради което не е налице нарушение на чл.17, ал.1 и 3 от Конституцията. По същите съображения не може да се приеме, че е нарушена ал.5 на чл.17 от Конституцията - **не може има отчуждаване, след като собственост не е възникнала.**

От друга страна, упражняването на уреденото в чл.2, ал.1, т.1 от Закона за обезщетяване на собственици на одържавени имоти (Обн., ДВ, бр.107 от 1997 г., изм., бр.20 от 1998 г., изм. и доп., бр.45 и 88 от 1998 г.) право на обезщетение чрез придобиване на съсобственост в хипотезата по §6, ал.6 от Преходните и заключителните разпоредби на ЗППДОП би противоречало на чл.19, ал.3 от Конституцията, задължаващ законодателя да издава закони, закрилящи и насърчаващи инвестициите. Както се посочва от част от конституционните съдии в Решение No 4 от 11 март 1998 г. по Конституционно дело No 16 от 1997 г., когато „предприятието е в процес на приватизация, признатото с чл.2, ал.1, т.1 от Закона за обезщетяване на собственици на одържавени имоти (ЗОСОИ) ще затрудни, а може и да осуети изобщо приватизацията предвид състоянието на неизвестност, несигурност и непридвидимост, което това право създава“. Интересът към приватизацията ще бъде намален или ще отпадне, така че преследваната с Конституцията цел - да бъдат насърчени инвестициите, водещи до приватизация, ще бъде осуетена. От друга страна, правилата на чл.17, ал.1 и 3 от Конституцията се отнасят не само до принадлежащата на физически лица и частни юридически лица собственост, но и до частната собственост, която принадлежи на държавните и общинските предприятия, преобразувани в еднолични търговски дружества. Възникването на съсобственост върху обектите по чл.2, ал.1, т.1 от ЗОСОИ ще създаде сериозни затруднения пред упражняването на собствеността върху тях. Възможно е дори обезщетените лица да поискат делба, при което приватизирано вече предприятие да се окаже лишено от притежаван от него обект, без който не може да функционира - резултат, който противоречи на чл.17, ал.1 и 3 от Конституцията.

По тези причини ограничаването на правото на съсобственост, което в хипотезата на открита процедура по приватизация нарушава чл.19, ал.3, чл.17, ал.1 и 3 от Конституцията, не може да бъде противоконституционно.

3. Не е налице и противоречие с чл.4, ал.1 от Конституцията. Смыслът на разпоредбата на §6, ал.6 не е неясен. Несъмнено нормата на §6, ал.6 не отменя чл.2, ал.4 и §1, т.1 и 2 от Преходните и заключителните разпоредби на ЗОСОИ. Няма противоречие и с ал.1 на §6 от Преходните и заключителните разпоредби на ЗППДОП. Уреденото от ЗОСОИ право на съсобственост е вид обезщетение, което възниква и може да бъде упражнено, само ако собствеността върху имота не се възстановява по право при условията на Закона за възстановяване собствеността върху одържавени недвижими имоти (Обн., ДВ, бр.15 от 1992 г., изм., бр.28 от 1992 г.). Ограничаването на правото на обезщетение не лишава лицата, чиято собственост е възстановена по Закона за възстановяване собствеността върху одържавени недвижими имоти, от възможността да поискат да им бъде предадено владението върху собствените им недвижими имоти - вж. Решение No 13 от 27 юли 1995 г. по Конституционно дело No 11 от 1995 г.

Уважаеми госпожи и господа конституционни съдии,

Предвид изложните съображения, Ви молим да отхвърлите искането на главния прокурор за обявяване на противоконституционността на нормата на § 6, ал. 6 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за преобразуване и приватизация на държавни и общински предприятия.

7 октомври 1998 г.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
КОМИСИЯТА ПО
ИКОНОМИЧЕСКАТА ПОЛИТИКА:

Никола Николов/